

**УКРАЇНСЬКИЙ ПІДПРИЄМЕЦЬ ПЕТРО ЯЦИК ЯК
ОРГАНІЗАТОР БІЗНЕСУ ТА ФУНДАТОР ПРОСВІТНИЦЬКОГО
ПРОЄКТУ В УКРАЇНІ 1990-Х РОКАХ.**

Віта   Анатоліївна   Андрєєва

<https://orcid.org/0000-0002-6357-3063>

*ВНЗ «Університет економіки та права
«КРОК»,   м.   Київ,   Україна
К.е.н.,   доцент,   доцент кафедри
теоретичної та прикладної економіки*

***Юлія   Олександрівна   Герасименко**
студентка   2   курсу спеціальність
«Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність»   фахового   коледжу
Університету “КРОК”*

***Анотація.** Тези присвячено українському підприємцю Петру Яцику, найвизначнішому меценату української діаспори, який зробив дуже багато для розвитку українознавства.*

В 1990-х р.р. особливого значення набуває допомога української діаспори Батьківщині в збереженні мови, розвитку національної освіти, шкільництва і науки.

При цьому варто мати на увазі, що інформація про стан згаданих сфер в Україні не завжди була адекватною. Аналізуючи ситуацію в українській науці 90-х, «Наш голос», зокрема, зазначав, що в Україні немає висококваліфікованих інженерів, знавців іноземних мов, юристів і інших фахівців для справ ринкової системи, продукції і модерних економічних систем. Від’ємною рисою є також брак активної творчості, ініціативи, винахідливості [1]. Адже пануючий режим довів до інертності своїх громадян і загальної стагнації. До того ж, централізаційна політика Московії відсепарувала і перервала зв’язок України з міжнародним науковим процесом так, що українська наука опинилася на провінціальному рівні.

Активна допомога осередків західної діаспори у справі збереження й розвитку української духовності, мови, освіти та науки - факт на сьогодні незаперечний. Досить згадати численні громадські фундації, орієнтовані на підтримку української мови, історичних досліджень, україністики в широкому розумінні слова.

Один лише Петро Яцик, - відомий меценат, бізнесмен з Канади, - пожертвував на українські інституції в західному світі понад 16 мільйонів доларів. Під його патронатом у 1997 році започатковано англomовне видання «Історії України-Руси» Михайла Грушевського [2].

Петро Яцик зробив дуже багато для розвитку українознавства в західних університетах. Він щедро підтримував такі проекти як Українська енциклопедія, Гарвардський Український Дослідницький Інститут, програму українських студій у Колумбійському університеті та українські студії в університеті у Лондоні.

Особливо багато цей меценат зробив для україністики у Торонто, наприклад, фінансував відому «Програму з вивчення України», «Центр слов'янських та східноєвропейських ресурсів» та багато інших важливих ініціатив. Різноманітні програми, підтримані Петром Яциком, продовжують діяти і тепер.

Важливу роль у розвитку україністики в Університеті Торонто відіграло заснування у 2001 році «Програми Петра Яцика з вивчення України» («Petro Jacyk Program for the Study of Ukraine») [3]. Програма була створена завдяки щирій фінансовій допомозі самого Петра Яцика та Освітньої Фундації імені Петра Яцика. Програма займається вивченням сучасної України, її історії та культури. Офіс Програми розміщений в дослідницькому Центрі Європейських, та Євразійських студій (Centre for European and Eurasian Studies), який є одним з лідерів серед наукових центрів Північної Америки.

В рамках програми організуються наукові конференції, лекції та семінари, які користуються великою популярністю не лише серед науковців та студентів, а також серед членів української діаспори.

Завдяки підтримці Освітньої Фундації Петра Яцика, в рамках програми нещодавно була започаткована нова стипендія для молодих науковців, які вивчають сучасну Україну (Post Doctoral Fellowship). Запрошуються молоді науковці, що захистили кандидатську дисертацію протягом останніх трьох років [3].

Науковець має можливість протягом 12 місяців займатися дослідженням та підготовкою своєї роботи до публікації, або ж розпочати роботу над новим науковим проектом. Також він/вона повинні будуть прочитати протягом одного семестру курс, присвячений сучасній Україні. Підсумовуючи треба зазначити, що завдяки Програмі Петра Яцика з вивчення України, багато молодих науковців з України мали змогу побачити та перейняти досвід та стандарти

західного університету, що є дуже важливим для розвитку молодого покоління науковців в Україні. Також, безсумнівно, ініціативи, що запроваджуються Програмою, піднімають україніку на вищий науковий рівень у відомих західних академічних інституціях, яким є Університет Торонто.

Петро Яцик - найвизначніший меценат української діаспори. Цікавою спробою літературного портрету канадського українця, успішного бізнесмена і мецената Петра Яцика, є книга Михайла Слабошпицького з промовистою назвою «Українець, який відмовився бути бідним». Розпочинається вона, можна сказати, традиційно для «героетворчого жанру» - з «епічних» рядків, позначених «українською специфікою», про яку йшлося раніше: «Рідкісна, блискуча кар'єра: селянський син з України став на канадській землі мільйонером. Сягнув вершин успіху та благополуччя, здолавши чимало несприятливих для нього обставин. Адже судилось йому в двадцять сім років починати в чужому краю своє життя заново, як мовиться, з чистої сторінки. І не мав він тоді нічого, крім власних рук та світлої голови» [4, с. 9]. Отже, Петро Яцик зробив перший крок по канадській землі, маючи лише «надію і рішучість у душі й сім доларів у кишені» [4, с. 40].

Книгу М. Слабошпицького можна вважати своєрідною спробою «привити українству» на прикладі «взірцевого» Петра Яцика, філософію багатства замість філософії бідності, психологію переможця замість психології жертви, врешті, змалювати зразковий стиль життя «справжнього» бізнесмена з розвинутої країни, його «непорушні етичні засади, що тримають підприємництво в надійних цивілізованих рамках (про це ми в Україні сьогодні тільки мріємо, оскільки наш доморощений бізнес — партизанська війна в джунглях економічно-правового хаосу і корупції)» [4, с. 164].

Напевно, головний пафос «Яцика-героя» - в його лідерстві у сфері, мало освоєній українцями, в його принциповому відкиданні «філософії бідних і скривджених» і плеканні «духу переможців».

Ключові слова

підприємництво, просвітницький проєкт, меценат, Петро Яцик.

Список літератури

1. Євтух В.Б. Етнополітичний ренесанс в Україні та українська діаспора: проблеми взаємодії.// Українська діаспора. - 1992. - №2. - С. 13-18.
2. Михайло Грушевський – перший президент в історії незалежної Української держави. URL: <https://ostrohcastle.com.ua/myhajlo-grushevskyj/>

3. Petro Jacyk Central. URL:<https://pjrc.library.utoronto.ca/>
4. Слабошпицький М. Ф. Українець, який відмовився бути бідним. - К.: Рада, 1994. –174 с.